

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna petič-vrsta: 8 kr. če se tiska enkrat, 12 kr. če se tiska dvakrat, 15 če se tiska trikrat.

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedija na mestnem trgu h. št. 9, II. nadstropje.

Vredništvo je na mestnem trgu h. št. 9, v II. nadstropju.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . .	15 gl. — kr
Za pol leta . . .	8 " — "
Za četrt leta . . .	4 " — "
Za en mesec . . .	1 " 40 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . .	13 gl. — kr
Za pol leta . . .	6 " 50 "
Za četrt leta . . .	3 " 30 "
Za en mesec . . .	1 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gl. več na leto.

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob 1/2 6 popold.

Deželni zbor kranjski.

Deseta seja 11. okt.

Poslušalec ni veliko, ker dnevni red kaže le opravilne reči. Prične se seja ob pol enajstih. V začetku stavi dr. Samec samostalen predlog o premembi nekterih paragrafov občinskega reda; ta predlog obsega to:

„1. Ženitovanijska taksa naj se določi na 20 gold., od katerih gre 5 gold. občinam, 15 gold. pa pripada ustanovi zaklada za hiralnice.

2. Na prodajo žganja naj se naloži 100% občinske priklade — tudi za ustanovo hiralničnega zaklada.

3. Slavna vlada se naprosi, da državnemu zboru predloži zakone, s katerimi se po mogočnosti zabranjuje pijančevanje in omeji prodaja za druge nego industrijalne namene.“

Vtemljenje predloga stavi se na dnevni red prihodnje seje.

Poročilo deželnega odbora o zahtevah mestne občine ljubljanske gledé prodaje licealnega (šolskega) poslopja in glavne vojaške stražnice naučnemu upraviteljstvu in o stavbi deželnega muzeja „Rudolfinum“ izroči se finančnemu odseku v pretres in poročanje.

Baron Apfaltrern poroča o tem, da so se okrajne cenilne komisije razpusile in tudi komisije za pritožbe pri vravnjanju zemljišnega davka za Kranjsko, — potem o vspehu davčnih iztirjevalcev (eksekutorjev). Poročilo je zelo obsirno, konečni predlogi pa, 1. da se tistim udom, ki so bili v komisiji iz deželnega zbora voljeni, izreče dežele kranjske zahvala; 2. deželnemu odboru se naroča, da v imenu zbora slavni vladi stavi nujno prošnjo: a) da bi se kot obroki za vplačevanje s prihodnjim letom določili dnevi 15. februarij, 15. avgust in 15. november; b) da bi se sedanja naprava iztirjevalcev preuredila tako, da bi finančno vodstvo dobilo stroške iztirjatev, da bi pa zato davkoplačevalci po njih ne bili huje zadeti.

Poročilo barona Apfaltrerna je temeljito in z veliko umetnostjo sestavljeno, kar pripozna zbornica. Dosti grozno je že to, da je bilo leta 1881 iztirjati 605.908 gold. pravega davka s prikladami in to iztirjevanje stalo je 49.001 gold. 27 1/2 kr., ktere je država dobila od davkoplačevalcev.

O razgovoru o tem oglasi se prvi poslanec Svetec podpirajoč ta predlog. Res je po novi zemljišni cenitvi davek znižan, a to znižanje ni toliko, kolikor včasih znašajo iztirjevalni stroški. Pove izgledo o tem, ker davkarski uradi in iztirjevalci ne gledajo vselej na obroke. V svojem govoru pokaže, da dobro pozna nadloge, ki tarejo ravno v tem obziru kmeta, ter vpraša deželno vlado, oziroma dežel. predsednika barona Winklerja, kaj misli vlada o tem vkreniti.

Poslanec Krsnik vé tudi marsikaj povedati o „eksekutorjih“, ktere v njegovem o-

kraji imenujejo „nemškutarje“; kedar tak s svojo rudečo kapo prikaže se, mislijo ljudje, da je prišel Turek. Potem dokaže s številkami, koliko stanejo eksekutorji, in da je to grozen davek.

Dr. Poklukar se pritoži tudi zoper davčne eksekutorje. Omeni pa, da so se čule že tu v deželnem, pa tudi v državnem zboru pritožbe zoper eksekutorje, ker to je po vseh deželah enako. Pri nas so pa še druge napake, ker ljudje trpé po prepočasnem reševanju pritožeb (kar dokaže z izgledom); tako se primeri, da bi o kakem kupu novi gospodar rad plačal davek, pa ga ne vzmó, ker ni prepisano; potlej pa pride eksekutor in plačati je treba še eksekutivne stroške. Pričakuje pomoči od deželnega predsednika.

Deželni predsednik baron Winkler obljubi pomoči in pravi, da se take napake in krivice že odpravljajo, pa da je to težko in dolgotrajno. Napoteno je vse, da se bo zgodilo.

Poslanec dr. Štrbenec se iz notranjskega kraja tudi pritoži zavoljo eksekutorjev in priporoča sprejem odsekovnega predloga.

Poročevalec baron Apfaltrern po vsem tem hudo prime naše državne poslance, češ, da se na Dunaji brigajo bolj za idealne, ko za materialne stvari; če bi namreč tam bili poprijeli se tega, bi morda že marsikaj boljše. Sploh s tem govorom pokvari vse, kar je prej dobrega povedal, ker zajaha narodnega konja.

Odgovori mu prav dobro in krepko dr. Poklukar, ki pravi, da baron Apfaltrern hoče biti povsod nekak „šomašter“; sedanjí slovenski državni poslanci so na Dunaji storili že veliko več, ko prejšnji liberalni, ker ravno ti ne letajo za ideali, kakor so letali prejšnji, ampak se potezajo za materialni blagor dežele; naj gre baron Apfaltrern prašat le obrtnike in rokodelce, pri teh bo zvedel, da je to res. Sploh se pa zavaruje proti takim neopravičnim napadom enkrat za zmiraj.

Baron Apfaltrern se potuhne in pri glasovanju sprejmó se predlogi odsekovi. (To je že velika napaka, če je v kakem odseku poročevalec kak nemškutar, ker spusti lahko prav nazadnje še svoj žolč, pa ne sme nihče zavriniti ga, ko k večemu o osebni zadevi ali stvarnem popravku.)

Poslanec dr. Štrbenec poroča o letnem poročilu slapenske šole, ki se brez vsega razgovora potrdi.

Dr. Bleiweis poroča o volilu barona Coddellija za zidanje blaznice v znesku 5000 gld. v obligacijah; poročilo se odobri.

Sledé ustna poročila finančnega odseka, o katerih poroča Dežman. Odbije se prošnja okrajnega sluga Saletua za pokojnino, g. Francu Schumiju se dovoli za izdavanje njegovega „Archiva“ 100 gld.

Prošnja kovačev v Kropi za podporo se odbije, oziroma vrne deželnemu odboru.

Občini podkrajski na Notranjskem se piše 200 gld. od deželnemu zakladu dolžnega zneska.

Občini Trata na Gorenjskem se dovoli (po priporočanju poslanca gosp. Kluna), da ima dolžni znesek 400 gold. za šolsko poslopje plačati v 4 obrokih po 100 gld. s prihodnjim letom pričensí.

Črnomeljski občini (poročevalec g. Murnik) se podeli za vodnjak 500 gld. podpore.

Prošnja podpornega društva filozofov na Dunaji za podporo se odbije, „filharmoničnemu društvu“ v Ljubljani se dovoli podpore 300 gld. za 3 leta zaporedoma.

O prošnji „ljudske kuhinje“ je bilo nekaj razgovora. Vodstvo je namreč prosilo podpore, češ, da tudi dijaki tje zahajajo. Poročevalec dr. Poklukar pa je omenil, da se za te hrana tako plačuje, toraj ni treba dajati iz tega namena podpore. Vit. Gutmansthal pa vendar predlaga, da bi se dalo 50 gld., ker ima ta kuhinja dosti „gostov“ iz dežele. Poslanec Svetec podpira ta predlog, Lukman pa nasvetuje 100 gld. S tem se strinja dr. Štrbenec zavoljo dijakov. Apfaltrern nasvetuje, da bi se ta znesek dal enkrat za vselej. Krsnik je zadovoljen s tem, pa le s pristavkom, da se porabi ta znesek za dijake. Dežman ugovarja, češ, da „ljudska kuhinja“ ni priložila nikakega računa; če bi tako šlo, bo sila prosilcev letelo na deželni zaklad, ki je tako reven. — Poročevalec dr. Poklukar pravi, da je po vsem tem družega mnenja zá-se in da glasovanje prepusti milostnim sreem, on pa da bo glasoval za podeljenje 100 gld. — Potem se ta znesek dovoli pod gori omenjenim pogojem.

Seja je sklenjena, XI. seja jutri.

Politični pregled.

V Ljubljani, 12. oktobra.

Avstrijske dežele.

Iz deželnega zbora koroškega. Po nasvetu gospodarskega odseka se naroča deželnemu odboru, da se ima podpirati prihodnje grajenje krajevne železnice v Rožno dolino, in z ozirom na to, da mislijo preložiti državno cesto pri Holenburgu, naj se prosi vladne pomoči. Nasvet Einspielerjev zarad deželne postave o čebeloreji se ne sprejme, a deželnemu odboru se naroča, da naj pozveduje o redu za čebelno pašo in o tem poroča v prihodnji seji. Taurer nasvetuje, pri vravnavi reke Drave naj se gleda tudi na to, da se stoječe vode odpeljejo in mlake izsuše. Deželni predsednik je to obljubil, ako to ne bode na škodo vravnjanju in zarad tega ne bode več stroškov.

Iz gorenje-avstrijskega deželnega zbora. Sklep računov pri deželnem šolskem zavodu, kakor tudi pri deželnem inventaru se sprejme. Vlada se nujno prosi, da nadaljuje vravnjanje reke Travnice in naj potrebno svoto sprejme v državni stroškovnik. Pri tej priliki govori c. kr. namestnik in določuje vladno stališče, ktero se ni spremenilo, to, kar zahteva

odsekovo poročilo zavrača v prave meje in povdarja, da se je izvrstno izpeljalo, koliko je bilo za to pripomočkov, kakor priznava deželni stavbeni vrad, a velika državna vprašanja, ktera je poročevalec Gross vpletal, niso merodajna pri vravnavi reke Travnice.

Iz deželnege zbornice moravskega, 9. oktobra. Navzočen je minister Pražak. Vloženih je več peticij. Proskovec in tovariši stavijo nasvet, naj se skliče komisija, da se posvetuje o ukazu zaradi drenaze, naj se v prihodnji sesiji predloži načrt kako bi se odpravilo ulučgarstvo in beračenje, in naj se pošljejo strokovnjaki, da pregledajo delavske naselbine v imoznemstvu in o tem poročajo v prihodnji sesiji. Poslanec Morav predloži načrt novega poselskega reda. Ko so prestopili potem na dnevni red, je bil sprejet računski sklep marskega normalnega šolskega in zemljišno-odveznega zavoda in preštev za srednje šole, dvoje občin je bilo dejanih v druge sodnijske okraje, več združenih občin je bilo razdruženih in povzdignjenih v samostalne občine. Dr. Weber, poročevalec odboru za prenarredo volitvenega reda, odgovori poslancu Janku, da bode te dni odsekova seja sprejela njega poročilo in poročilo odsekovo bode še v ti sesiji prišlo pred zbor.

10. oktobra. Navzoč je minister Pražak. Med ulogami je več peticij. Avstrijsko krajevno železnično društvo v Pragi prosi subvencije za grajenje železnice Hannsdorf-Ziegenhals; trgovsko in obrtno društvo v Iglavi prosi pripomoči pri grajenju poprečne železnice, da bi se pri zidanju kolodvora gledalo na želje mesta Iglave. Grof Belrupt odgovori v imenu deželnege odbora na interpelacijo, kar se tiče naprave prisilnih delavnišnic. Prestopa se potem na dnevni red, in sprejmo se računski sklepi mnogo zakladov in zavodov. Oskrbništvo marskega obrtnega muzeja se dá k stavbenim stroškom novega muzejnega poslojpa v Brnu 10.000 gl., mestnemu obrtnemu muzeju v Olomucu za 3 leta po 200 gl., občini Müglitz, da spravlja domu kaznjence odpuščene iz kaznilnice v Murau, za 3 leta po 300 gl., za ohranjenje obrtne nadaljevalne šole za l. 1884 mestu Saar 200 gl., mestoma Schönberg in Neustadt po 100 gl.

Iz deželnege zbornice gališkega. Pravni odsek je poročal o načrtu postave, da se ima deželni volitveni red tako spremeniti, da bodo volitveni okraji istega obsega kakor politični, a poročilo ni moglo priti v obravnavo, ker ni bilo navzočih tri četrtine. Pravna komisija je poročala o nasvetu Madejskega, vlada naj se prosi, da brž ko brž sodnijski red za besedno obravnavo pri prepirih vsaj za Galicijo začasno vpelje. Sprejme se brez debate jednoglasno. Istotako sprejme se nasvet: vlada naj izda postavo da se ustanovi obiteljni svet (Familienrath) in naj se prenarede pravila za obravnavo pri zapuščinah zaradi hitreje obravnave. Razreši se še predštev za poljedelsko deželno učilnico v Ūrnihovem in seja sklene. K sklepu seje se bere še nasvet Antonieviča, naj se določila za skladnjo pri napravi in ohranjenju cest pregledajo.

Zadarski „Narodni listi“ tožijo o nepostavnosti, ki se na **zadarskem učiteljskem izobraževališči** godi. Pripravniki se v nemškem in laškem jeziku po sedem ur na dan mučijo in jim še v nedeljnih toliko potrebnega duška ne privošijo. Zakaj da se tudi nemščina obligatno poučuje, ki je v celi Dalmaciji ni ljudstvene šole, kjer bi se rabila, ni ravno težko uganiti.

Dolenje-avstrijsko cesarsko namestništvo je predlog dunajskega magistrata o uvaževanju klavne živine iz Rumunije na Dunaj sprejelo in potrdilo. Konec tedna podala se bo deputacija dunajskih mesarjev k ministerskemu predsedniku in k poljedelskemu ministru in bo o vzrokih dragine mesa poročala. Če bi se jim le kaj verjeti smelo; ali večidel so vzrok dragine dunajski mesarji sami, zlasti tisti, ki imajo veliko besede.

V ogerskem državnem zboru grajal je Iraniy politiko madjarskih levičarjev nasproti Hrvatim in gorko zastopal stališče, da vlada ne sme nikakor na to delati, da bi narode razdvojevala, temveč mora ona na to gledati,

da si iz Hrvatov dobre prijatelje in zaveznike storila. Njegova lastna stranka mu je ugovarjala, ko je pa končal, odobrili so mu govor na demonstrativen način.

Iz seje ogerske gosposke zbornice. Poverilni odsek nasvetuje, minister notranjih poslov naj se povabi, da doseže kraljevo pozvalno pismo za grofa Aladár Karácsonija in Viljelma Pongraea in za barona Pavla Bornemisea. Nasvet ministerskega predsednika, kar se tiče hrvaških zadev, se oddaje odseku treh udov. Za ude v delegacije so bili zvoljeni: grof Julij Andrassy, grof Aladár Andrassy, patrijarh German Angelics, grof Nikolaj Bánffy, grof Bela Cziraky, baron Ludovik Döry, grof Stefan Erdödy, kardinal Ludovik Haynald, škof Arnold iz Ipolyi-Stumer, grof Stefan Keglevich, Svelozar pl. Kussevich, baron Em. Miske, grof Vincent Nemes, mejni grof Aleksander Pallavicini, baron Jožef Rudnijansky, grof Geza Szapary, grof Anton Secheny, varuh kraljeve krone; Jožef pl. Szlavy, grof France Zichy in grof Henrik Zichy. Namestovalci so: baron Gabriel Andreansky, grof Bela Hugonay, baron Emil Pongraz, baron Eugen Nyáry, grof Karol Khuen Hederváry in baron Ferdinand Inkey.

Vnanje države.

Bolgari, kakor so še mladi v državnem življenju, tako se nam zdé pametni v svojem postopanju! Da bi letni trošek kolikor mogoče zmanjšali, breme davkoplačevalcev po mogočnosti polajšali in v državnem proračunu ravnotežje naredili — pomanjšali bodo vojsko. Odpustili bodo vse ruske častnike in podčastnike, domače ljudi pa na odpust poslali, ter odslej nadalje le toliko stalne vojske vzdržavali, kolikor jim je je za vzdržavanje miru v deželi potreba. Naj bi jih pač še druge velesile hotele posnemati!

Bolgarskega finančnega ministra Načeviča je človeče napadlo, ravno ko je hotel v sobranje stopiti. Napad se je po sobranju takoj razglasil in vsi poslanci so izrekli ministru svoje sočutje. Kakor se čuje, se je po tem napadu, ako bi se bil posrečil, le železnična konvencija zavleči mislila.

Državno pravdnštvo **nemškega cesarstva** tožilo je državnega poslanca iz Metz, g. Antoine, zaradi hudodelstva deželne izdaje in ga je predsednik državne sodnije po preiskovalnem sodniku tudi že zapreti dal.

Med **Španjsko** in **Francosko** se je politična megla razkadila in je španjski poslanik, vojvoda pl. Fernan-Nunez, že o prijaznem sprejemu domu poročal.

Vojaški minister je postal na **Francoskem** Campenon, s tem je dopolnjeno Gambettovo ministerstvo, se vé, brez Gambette. Videlo se bode, ali je opozicija, ki je nekdanj strmoglavila Gambetto, tako močna, da tudi njegove nasledovalce od vlade potisne. Radikalci si to prizadevajo na vso moč, in z zobmi škripljejo, da se je moral Thibaudin umakniti z ministerskega stola, in se pripravljajo za naskok na ministerstvo, kedar se ima zbornica sniti, med tem časom pa pridno pripravljajo duhove za boj in napadajo vlado zaradi njenih podvzetij, zaradi vnanjih vojsk. Radikalcem se že čez glavo naraščajo anarhisti. Ti se ne brigajo ne za Thibaudina niti za druge radikalee, ter pravijo, da beseda „republika“ je le mamilo za kratkovidneže. Anarhisti ne mislijo tedaj na drugega, nego na občni prevrat.

Turški jesenski praznik „Ramazan“ je pred durmi in iz tega namena bo po **Egiptu** kedive vsa hudodelstva razun umora in tatvine odpustil, ki so se med vstajo zgodila.

Kitajci in **Francози** se ne bodo poprej pogodili, dokler ne bo v Tonkinu puška odločilne besede govorila. Še le tedaj podala se bode kitajska vlada v Pekingju bolj voljna v pogajanje, ko bodo francoski bajoneti „črne zastave“ pokončali. Sicer so si pa Francози popolnoma v svesti, da to ne bo nikakor lahka naloga, ker Kitaj „črne prapore“ vidno podpira. Treba bo od francoske strani najresnije sile, da se jim zmaga posreči. 10. dan t. m. odplul je francoski parnik „Corréza“ iz Toulona proti Tonkingju in tisoč pušk in 300.000 pa-

tron za tje s saboj vzela, ki so za domače (tonkinške) prostovoljce namenjene, ktere Harmand tamkaj nabira. V podporo so s „Corrézo“ tudi tri kompanije pomorskih pešcev v Tonking odšle.

Izvirni dopisi.

Iz Sorice, 2. oktobra. Poročal je že „Slovenec“, kako nek časopis iz „rajha“ žaluje po zgubi nemške Sorice in tudi, kako se nemški „Schulverein“ prizadeva ustanoviti v Sorici nemško šolo, in da je v ta namen tudi določil podpore 500 gold. Toda pri tem ni ostalo. Ker vabljivega sadu (500 gold.) tu nihče ni hotel vgrizniti, poslal je „Schulverein“, ni še dolgo tega, dva svojih aposteljnov: profesorja Linhart-a in učenika telovadbe Schmidt-a, naj bi pričela delati v smislu „Schulvereina“ v soriški občini. Prideta res v Sorico, nagovarjata tu in tam nemški, pa povsod sta dobila kratek odgovor: „nichts deutsch“ in skoraj jima je kazalo le molčati, ako nista hotela govoriti slovensko; pa v tej zadregi jima je dobra pomoč došli gospod loške vradnije, ki jima pa tudi ni preveč na sree govoril in marsiktero prav dobro povedal. Gotovo se jima ni dobro spalo, ker prej, kakor sta naročila, hočeta imeti zajutrek, in potem popihata čez grič v spodnje Danje. Tu ponujata ljudem nemško šolo z nemškim učenikom brezplačno, pač dobre limanice za kmeta, kteremu se navadno le pravi: daj, plačaj itd. Ni čuda, da jim je šel tu eden na limance in se je jel dogovarjati zaradi šole. Obljubita mu kmalo pisati natančneje o tej zadevi, kar se je tudi zgodilo. 26. septembra prinese mi oni mož brat pismo Linhart-ovo, v kterem g. profesor piše, da se z nemško šolo v Danjah lahko prčeej prične, ako se le dobi primeren prostor za šolo, ter prosi, naj se mu naznani, koliko otrok bi hodilo v šolo, kar denar zadeva, naj bodo brez vse skrbi. Ne vem, kak odgovor, če ga je sploh dobil, došel je g. profesorju. Jaz gospoda zagotovem, da vsi otroci onega moža (vsaj nima nobenega) bodo v novi nemški šoli slovenski, ki se z nemškim učenikom nikakor ne bodo porazumljevali. Vsaj mi je ta mož, kteremu je profesor pisal, rekel: „Vem, da iz tega ne bo nič“, samo da je nekoliko bolj debelo povedal.

Odhajajoča iz spodnjih Danj sta bila gg. profesorja pač drugačnih misel; menivša, da sta tu na trdnem, vkreneta zopet kviško, vsaj ju je nosil „schulfereinov“ fanatizem, v zgornje Danje, zdelo se jima je gotovo, da vas s 17 številkami ne bo dala dosti otrok za nemško šolo. Pa — o joj! tu potegne drugi veter in vedno slabeje jim gré. V neki hiši silita v nekoga: „verstehst du deutsch“, pa ta ju mesto odgovora debelo gleda. Šla sta tedaj naprej skozi Zabrdno v Ravne, a bolj ko ponujata, manj spečata. Pridša proti Ravnem, začneta kar na polji ponujati svojo šolo, a zadela sta na človeka, ki jima hitro usta zamaši, rekoč: „Mi imamo svojo šolo v Sorici, nemščine tu ne potrebujemo, vsaj nam vradnije morajo dopisovati slovenski.“ Ko pravita: „Vsaj ste Tirolci“, njima reče: „Po možitvah in ženitvah s Slovenci se je tudi to že zdavno zgubilo.“ Ker limanea nemškega čuta ni prišla, rabita zopet drugo, da bo namreč šola zastonj, a hitro dobita po nosu, ko zraven stoječ kmiet povzame: „Tega pa že ne verjamem; ako damo kakega reveža v bolnišnico, moramo zanj vse plačati, nihče mu ne streže zastonj, torej dvomim, da bi kdo le nam na ljubo hotel

naše otroke zastoj poučevati.“ Vvidevša, da je tu vse prigovarjanje zastoj, poprašata za bližnjo pot na Zalilog in zapustita naše Podgore — z dolgim nosom, učeča se telovadbe po kamniti in blatni stezi proti Zalemlogu.

Ker nemški „Schulverein“ toliko se trudi za nemško šolo v Sorici ali v Danjah, dobro bi bilo mirno prevdariti, je li nemščina tukajšnjemu prebivalstvu potrebna?

Prebivalci soriške občine pečajo se s poljedelstvom in živinorejo, semtertje dá še gojzd gospodarju nekoliko poboljška. Toda polje ne dá še kmetu ne dosti živeža, manjši posestniki in gostovi morajo vsi kupovati, posebno je to splošno pomladi. Nekteri si kupijo na Zalemlogu, drugi v Železnikih in zopet drugi dovažvajo iz Loke in Kranja, tedaj le iz krajev popolno slovenskih, kjer jim ugaja slovenščina, katero tudi dobro govorijo. Da imajo s čem plačati, pomaga jim živinoreja, ki je tu v dobrem stanu. Proda se kak rep iz hleva, maslo in tudi soriški sir, in za vse to so kupci le Slovenci. Le po konjih praša včasih tudi kak Korošec ali Tirolec, večinoma pa tudi konje kupijo domači slovenski kupci. Najboljši dokaz, da nemščina Soričanom ni potrebna, pa je ta, da se je nemščina izmed njih izgubila in sicer o časih, ko nihče ni silil na to in ko je povsod imela nemščina prednost pred slovenščino. Ljudje sami pravijo, da ako so hoteli nemščino tukaj rešiti, bi bili morali sto let poprej začeti, in še tako bi bilo nemogoče, da bi se mrvica Nemcev vzdražavala, ko je obdana od vseh strani od Slovencev, s katerimi se po zakonih družijo tudi krvno. Pisalec teh vrstic živi že nekaj let med Soričani in je prepričan, da, če pošlje prav iz srede Nemčije vse nove prebivalce v Sorico, bodo ti v 10. ali 20. letih govorili slovensko ali pa pobrali kopita in odšli, od koder so prišli.

Iz soriških krajev pa gredó ljudje na delo v druge dežele, bo rekel kdo. Res, veliko jih gre, toda večina v slovanske kraje, in tim prav vgaja, da znajo slovenski; ako pa gre kateri na nemške kraje iskat kruha, pač ni tako trd, da bi se v nekterih dneh za potrebo nemškega jezika ne naučil, za svojo potrebo bolj rabljivo, kakor v šulvereinovih šolah; Soričanje namreč imajo z drugimi Slovenci to lastnost, da se lahko naučijo drugih jezikov.

Kaj pa bi bilo, ako bi tukajšnji ljudje znali le nemški, kam bi šle deklice služiti, kako bi hlapeci od tod občevali s svojimi slovenskimi gospodarji! Toda na to se „Šulverein“ s svojimi pristaši ne ozira, vsaj mu v istini ni mar za to, da bi koristil občini soriški, le na tem mu je, da po ustanovljeni šoli bi lahko rekel, tam gori so Nemci, rešimo jih, da jih Slovenci ne pozobljejo, ali na kratko, da upije in hrup dela. Ako bi bilo tem „Nemcem“ res kaj za koristi tukajšnjih ljudi, zakaj se pa takrat niso oglasili in jim svojo podporo ponudili, ko je ravno kraj, kjer hočejo pričeti z nemško šolo, namreč spodnje Danje, pogorel? Takrat so Slovenci poslali milih darov ubogim pogorelcem nad 500 gold. v denarji in koliko v blagu, Bog jim povrni; od Nemcev pa še bora niso dobil. Takrat niso vedeli za-nje „šulvereinarji“, zdaj bi se pa radi košatili po prostorih izdelanih s slovensko pomočjo. G. Linhartu pa svetujemo, namesto da hausira s „šulvereinovi“ pondbami, raji skrbno opravlja svoj lepí posel v šoli; spremljevalec njegov g. Schmidt pa naj skače in telovadi po Ljubljani, tu v naši občini prav lahko obstanemo brez

njegovih skokov. Kakor ne na Tirolskem, tako tudi niso med Soričani tla za „šulvereinove“ namene.

Ker se tolikanj povdarja, da je v Sorici nemška naselbina, kar nikakor ne morem zanikati, vsaj leto za letom pošiljam dar Soričanov na Tirolsko v Innichen, moram vendar dostaviti, da so bili poprej Slovenci tu naseljeni in da so se došli Nemci s Slovenci združili. Ako slišiš imena vasi, kjer zdaj prebivajo Soričanje, se ti glasijo le slovenska imena: Sorica (Zarz, Sarz je le spačeni iz Sorica ali bolje Sovrica) spodnje in zgornje Danje (nemško Unter-Ober-Daine), Zabrdo (Sawerdam), Torka in Ravne (tih še Nemci spačiti niso mogli). Slovenska imena dal je gotovo Slovenec in torej je moral tu biti prej, kakor Nemec.

Bodi si pa temu, kakor rado, gotovo je, da Soričanje govorijo zdaj slovenski vsi, torej je nespametno vrivati jim nemško šolo, ravno tako, kakor bi bilo nespametno zarad bodoče robidnice tu napravljati vinorejsko šolo.

Od Velenja. 9. oktobra. (Dvojno romanje.) Zadnjič smo gledé socijalnega življenja v naši okolici spregovorili nekoliko besedice o nemškem „šulferajnu“, kateri pred seboj kaže celo nedolžno lice, a na hrbtu ima koš, napolnjen s političnimi vprašanji in z noži, ki jih brusi za avstrijske Slovane, tukaj za Slovence. Rekli smo, da so naši „šulferajnovci“ iz Šoštanja romali v Velenje, severni prebivalci so kapljico „nemške“ omike dali okusit svojim južnim sosedom. Danes vrzimo oko na neko drugo stran v socijalnem življenju.

Vsakega tedna ob poletni dobi cele vrste ljudi potuje po prijazni skalski dolini. Vrstijo se znana in nepoznana lica. Predvčeraj bil je temu konec — za letos. Kaj li to pomeni? Niso li tudi to aposteljni „nemške“ kulture? Ali je menda Topolsica — toplica pri Šoštanji — te sprehajalec štela med svoje obiskovalce, dobrodošle goste? O ne!

Ob petkih skoz celo poletje opravlja se služba Božja v cerkvi sv. Križa. To je bilo, kar je krščanske vernike vabilo v prijazni tempelj na hribu „pri belih vodah“.

V naši dobi ste dve panogi ljudstva, kateri ste si glede božjih potov čisto navskriž z odgovorom na navadno vprašanje: Čemu to?

Posvečena mesta ne nahajajo milosti pri „liberalcih“ v občeh, ker se posebno po takih krajih zrne lažiliberalnega kukolja drobi, da ni za seme. Naši „omikanci“ še hudočastnike radi vidijo samo, kolikor jim le dobička prinašajo. Vzlasti tista vrsta ljudi, kateri imajo dovolj posvetnega premoženja, da zamorejo brezskrbno živeti, ti ljudje se ne zmenijo za duhovni svet. Nasproti pa ljudstvo, katero si s težkimi žulji služi skorjico vsakdanjega kruha, da lakote ne umira, še vendar se drage volje odreče telesnemu dobičku ter poskrbi za okrepčanje svojega duha. To je faktum, da božjepotni kraji od leta do leta štejejo večo množino obiskovalcev. Ti prostori so prave toplice za krščansko ljudstvo. Tako iz materijalizma, v kterega se neki del sveta pogrezuje, vzrašča najmilejši idealizem, iz proze življenja rodi se poezija nebeska.

Če ljudje, kateri so v krstnih knjigah vpisani kot katoliški kristjani, svojemu imenu sramoto delajo in zveste katolike od nabožnosti odvrtačajo ali jih v krščanskem življenju vsaj ovirajo, bodi jim! Saj bo tako tudi pri nas prišel čas, ko bode se že na tem svetu ponavljala znana evangeljska prilika o bogatinu

in ubogem Lazarju! Klicali bodo na pomoč, a — prepozno bo.

Obojno „romanje“, izleti „šulferajnovcev“ in potovanje pobožnih Slovencev, sme se zapisati v zgodovino skalske doline. Oba prigodka segata v socijalno življenje našega ljudstva. Nemško-židovsko-liberalni „šulferajn“ seje v svojih zbirališčih po krémah frajmavrarsko seme krivice in prepira, odtuja je brata od brata, sina od lastnega očeta; a na Bogu posebno posvečenih mestih se človeški duh krepča, naj bi v svetem boju za pravico in resnico ne obnemogel.

In kdo bo na zadnje zmagal? Upamo, da poslednji. Dá, po vseh ustavovernih pravilih morajo zmagati. Po teh pravilih ima le večina odločevati. Večina, t. j. kmetiško ljudstvo, je pa še verna in poštena. Med gospódo je pač žalibog denar, sladnost in napuh trojnoredini malik, kteremu se večina vklanja; a tudi med temi živi zdatna manjšina, ki s prvimi moli in časti trojedinega Boga. Kadar pridejo skušnjave in stiske, bo malik razdrobljen na tleh ležal, a ž njim tudi njegovi častilci poginejo. Le glejmo na začetek. Kristusa so do smrti ponižali, a vstal je ter se vzdignil v nebo; nekaj let potem se je košatil in šopiril Simon coprnik, kakor bi kaj bil, celo v zrak proti nebu se je vzdignil, a na Petrovo besedo na tla cepnil in — poginil. Upamo, da dandanašnji košat in šopiren „brezverni liberalizem“, „materializem“, ali kakor se še zove, ne bode družega konca imel. „Le kdor Boga spozná ter mu služi, ostane vekomaj.“

Domače novice.

(G. brat Paskal Komatar), bivši vrtnar v samostanu čč. oo. frančiškanov, je včeraj zjutraj umrl.

(Odsek za premembo volilnega reda) imel je včeraj sejo, v kateri je dovršil svojo nalogo. Postava se bode danes in jutri natisnila ter pride neki že v prvi seji prihodnjega tedna na dnevni red.

(Dnevni red XI. seje deželnega zbora kranjskega 13. oktobra ob 10. uri dopoldne.) 1. Branje zapisnika 10. seje deželnega zbora dne 11. oktobra 1883. — 2. Naznanila zborničnega predsedstva. — 3. Ustno poročilo finančnega odseka o prošnji občine Velika Bukovica za podporo. — 4. Vtemeljevanje samostalnega predloga deželnega poslanca gospoda dr. Sameca gledé premembe občinskih taks itd. — 5. Ustna poročila upravnega odseka: a) o različnih občinskih prikladah; b) o samostalnem predlogu gospoda dr. Vošnjaka zarad zboljšanja materijalnih razmer kmetijskega stanu; c) o prošnji občine Kranjske in drugih občin zarad povekšanja takse za živinske potne liste; d) o prošnji občine Vrabče zarad porabe vojskine tirjatve v znesku 407 gld.; e) o prošnji občine vrhniške in drugih, da bi se nova cesta gradila od Žirov čez Smrečje do Podlipe. — Tajna seja. 6. Ustna poročila finančnega odseka: a) zavoljo oddaje deželnih služeb; b) o prošnjah deželnih uradnikov in služabnikov.

(Družba sv. Mohora) podá svojim udom letos sledeče knjige: 1. Življenje Marije in sv. Jožefa II. snopič; 2. Cecilija I. del; 3. cerkvena zgodovina I. snopič; 4. slovenski pravnik I. snopič; 5. slovenske večernice 37. zvezek; 6. Koledar za leto 1884. Knjige se ravno razpošiljajo; goriški udje so jih že dobili. V šestih tednih bodo jih vsi družabniki v rokah imeli.

(*Brenclj št. 19.*) je bil danes zasežen zavoljo do malega vseh člankov o deželnem zboru in deželnih poslancih. Na dan ni prišel noben list.

Razne reči.

— Kranjska čitalnica je imenovala župana gosp. Karola Šavnika ob priliki njegovega odlikovanja 9. t. m. s Franc-Jozefovim redom za častnega uda, ter mu izročila krasno diplomu, delo Blaznikove tiskarne.

— V Zagrebu je bil 10. t. m. ob 10. uri in 28 minut zjutraj zopet potres, ki je trajal 2 sekundi. Čutil se je od severo-iztoka proti jugo-zahodu.

— Nj. Veličanstvo podelili so e. kr. namestniškemu sovetniku in poročevalcu v šolskih zadevah za Trst, Gorico in Istro gosp. Francu Schwarzmu red železne krone III. reda brez takse.

— Na celovškem kolodvoru našli so v četrtek človeško glavo vso z nožmi obrezano, v Annabichel pa truplo brez glave.

Statistika hudodelstev v letu 1881.

Kakor vse napreduje, tako je tudi v hudodelskem stroku preko minulih časov precejšen napredek v žalem pomenu besede zabilježiti. V ravno tisti meri, v kateri se praznijo svetišča in božje hiše, polnijo se ječe in zapor. Star pregovor je, toda resničen skozi in skozi: „kdor Boga zapusti, tega bo tudi Bog zapustil“, in nikdo naj se nikar ne čudi, če prej ali pozneje v nesrečo zabrede. Najkrepkeja morala brez božje podpore omahne, kakor šibek trst ob silnem viharju, kadar neusmiljena in neizprosljiva osoda svojo kruto roko po žrtvi stegne in jo pogoltne. Potem še le, ko je že prepozno, že pod ključem, odpró se zbeganemu človeku oči: Kaj si storil? Kam si zabredel? toda večidel kesanje ne velja veliko in srečnega sme se šteti, kdor se dá božji iskri spoznanja skozi goste mreže in debelo zidovje zaduhle ječe toliko prešiniti, da zamore s trdnim sklepom spet vstati in po poti pravičnosti hoditi; ali žalibog, da se le malokdo poboljša iz ječe vrne, večinoma pridejo iz ječe desetkrat slabši, kakor so noter šli.

Zeleti bi bilo, ko bi se po deželah in mestih, kjer so deželne sodnije, osnovala društva v podporo padlih po prvi kazni oproščenih ljudi, ter bi jim njihovemu znanju, in njihovim spretnostim primerne službe preskrbljevali in jim tako zopet na pot poštenosti pripomogli. Tako društvo bi si pred Bogom in pred ljudmi večje zasluženje zadobilo, kakor katero koli drugo. Mnogo mladih ljudi po nesreči, po nepremišljenosti, po lahkomišljenosti v hudodelstvo zabrede, ter se jim oči še le tedaj odpró, ko je že prepozno! Ko bi se tak človek, kterega se potem ljudje bolj plitvega razuma ogibajo, po dostani kazni le toliko podprl, da bi si zamogel le košček kruha prisluziti, marsikteri bi bil v bodočnosti ravno tako dober državljan, zvest tovariš, ali zaupanja vreden služabnik, kakor pa marsikteri drugi.

Ko so pred dobrim tednom, konec septembra na Dunaji nemški, avstrijski in ogerski upravni kaznilni zborovali, odobrili so vsestransko misel, naj bi se take zadrage povsod, kjer jih še ni, vpeljale. Ali bi ne bilo velikega zasluženja vredno, ko bi se naše gospe, ki so sicer vedno in rade pri rokah, kadar velja kako delo ljubezni do bližnjega, ali kako usmiljenega Samarijana storiti, združile v društvo, recimo v društvo Marije Magdalene ali katero drugo, in bi tistim dekletam, ki so v tem ali drugem oziru pot poštenosti zgrešile in za manjši ali daljši čas v ječo prišla in še le prvokrat kaznovana bila, po prestani kazni zopet v pošteni krščanski hiši k službi pripomogle? Marsikteri in marsiktera bi se dala človeški družbi pridobiti in bi postal koristen ud človeštva, ki je brez tega zgubljen in le škodljiv ud za človeško družbo. To bi bila gotovo najlepša stran dejanske krščanske lju-

bezni do bližnjega. Gotovo je reč vsega pomisljaka vredna. Toliko za danes, drugikrat še o neki drugi potrebi.

Toliko o tem. Sedaj se pa k hudodelstvom samim obrnimo. Pred nami je statistika od leta 1881, in našeta hudodelstva razdeljena med kristjane in žide to stran Litave. Število hudodelstev je velikansko in iznaša 2772 slučajev, ki se na 22.130.684 prebivalcev, kar jih namreč Avstrija brez Ogorskih dežel ima, tako-le razdele:

1. Umor in poboj:

v mesecu	kristjanov	židov
januar	8	—
februar	5	—
mare	6	1
april	11	—
maj	14	3
junij	9	—
julij	9	1
avgust	3	—
september	5	1
oktober	5	—
november	8	—
december	8	1
skupaj	91	7

1 hudodelec na 232.144 kristjanov; 1 hudodelec na 143.643 židov.

2. Hudo telesno poškodovanje:

v mesecu	kristjanov	židov
januar	32	—
februar	25	4
mare	20	1
april	16	1
maj	27	1
junij	30	4
julij	27	2
avgust	2	1
september	5	3
oktober	10	5
november	15	11
december	16	8
skupaj	225	41

1 hudodelec na 93.889 kristjanov; 1 hudodelec na 24.524 židov.

3. Požiganje:

v mesecu	kristjanov	židov
januar	5	2
februar	3	—
mare	4	1
april	2	—
maj	3	1
junij	6	3
julij	7	1
avgust	1	—
september	3	1
oktober	9	5
november	11	6
december	7	8
skupaj	61	28

1 hudodelec na 346.314 kristjanov; 1 hudodelec na 35.910 židov.

(Konec prih.)

Telegrami „Slovenca“.

Celovec, 11. okt. Deželni zbor pritrtil je z veliko večino prenarodbi deželnega volilnega reda, po kateri mora pri velikem posestvu najmanjši znesek realnih davkov obstati $\frac{4}{5}$ iz zemljišnega davka; po mestih in trgih se voli povsod domá; petakarji ali tisti, ki imajo osebno volilno pravico za občinske odbore, so tudi volilci za deželni zbor; slednjič se po kmetijskih občinah volilna pravica enako določi, volilci pa se pomnože v soglasji z državnim volilnim redom. Potem je bil zbor sklenjen.

Linc, 11. oktobra. Deželni zbor je odbil mnogoštevilne peticije za uvedenje dovolilnega lista pri ženitvah in omejenje pravice, ženiti se.

Dunaj, 11. oktobra. Saksonski kralj je zvečer odpeljal se proti Draždanam,

cesar ga je spremil do kolodvora, kjer sta se najprijaznejše poslovila.

Pariz, 11. oktobra. „Temps“ poroča: Vladi se zdi dogodjaj s Španjsko po odstopu španjskega ministerstva končan.

Budapešt, 12. oktobra. Poslanci, ki so udje zmernejše opozicije, niso se vdeležili volitve v delegaciji, marveč so šli o začetku volitve iz dvorane, ker je liberalna stranka zmernejši opoziciji — namesto po dosedanji navadi štiri — prepusnila le tri poslanske prostore za delegacije. Hrvaški poslanci so se volitve vdeležili.

Pariz, 12. oktobra. Govori se, da se je španjski poročnik odpovedal. — Francosko-avstrijska kupna pogodba pričela se je včeraj pri vnanjem uradu obravnavati.

Madrid, 12. oktobra. Novo ministerstvo se je neki pod predsedništvom Posade sestavilo.

Žitna cena.

Pšenica banaška 1 hkt. 9 gl. 40 kr., — domača 7 gl. 75 kr. — Rž 5 gl. 80 kr. — Ječmen 4 gl. 45 kr. — Ajda 5 gl. 85 kr. — Proso 5 gl. 70 kr. — Turšica 5 gld. 55 kr. — Oves 3 gl. — kr.

Dunajska borza.

11. oktobra.

Papirna renta po 100 gld.	78 gl. 45	kr.
Sreberna „ „ „	78 „ 80	„
4% avstr. zlata renta, davka prosta	99 „ 30	„
Papirna renta, davka prosta	92 „ 90	„
Ogerska zlata renta 6%	119 „ 30	„
„ „ 4%	87 „ 20	„
„ papirna renta 5%	85 „ 95	„
Kreditne akeje	160 gld. 288	10
Akeje anglo-avstr. banke	120 gld. 107	50
„ avstr.-ogerske banke	840	—
„ Länderbanke	103	40
„ avst.-oger. Lloyd v Trstu	639	—
„ državne železnice	316	—
„ Tramway-društva velj. 170 gl.	223	50
Prior. oblig. Elizabetine zap. železnice	103	—
„ Ferdinandove sev.	105	—
4% državne srečke iz l. 1854	250 gl. 120	20
4% „ „ 1860	500 „ 132	50
Državne srečke iz l. 1864	100 „ 167	50
„ „ 1864	50 „ 166	75
Kreditne srečke	100 „ 168	75
Ljubljanske srečke	20 „ 23	—
Rudolfove srečke	10 „ 19	—
5% štajerske zemljišč. odvez. obligac.	104	—
London	120	—
Srebro	—	—
Ces. cekini	5	68
Francoski napoleon.	9	51 $\frac{1}{2}$
Nemške marke	58	80

Gospa **Elizabeta Schreiner** naznanja se globokim žalem v svojem in ostalih sorodnikov imenu prežalostno vest, da je njeni iskreno ljubljeni in nepozabljeni soprog, gospod

Matevž Schreiner,

meščanski pasár in srebrár,

prejemši sv. zakramente umirajočih, včeraj zvečer ob sedmih po kratkem trpljenji v 72. letu dobe svoje zaspal blaženo v Gospodu. — Pogreb dražega pokojnika bo jutri v soboto 13. oktobra ob pólui petih popoldne iz hiše umrlega na sv. Petra cesti št. 27. — Zadušne sv. maše se bodo služile v mnogih cerkvah.

Naj v miru počiva!

V Ljubljani v dan 12. oktobra. 1883.

Srčni pozdrav

vsem dobrotnikom, prijateljem in znancem pri odhodu v Istro!

Ivan K. Cotelj.